

ЗАГЛЪХНАЛО ЕХО

снимка: Иван Петров

оформление: Иван Петров

ЩО ТРЕБА ДА ПРАВИ ЕДИН УЧИТЕЛ, ЗА ДА ПОЛЗУВА УЧЕНИЦИТЕ СИ СЪС СВОИТЕ НАСТАВЛЕНИЯ¹

Георги А. Кърджиев
(1854–1907)

WHAT OUGHT A TEACHER TO DO TO HAVE THEIR STUDENTS BENEFIT FROM
THEIR INSTRUCTIONS

Georgi A. Kardzhiev
(1854–1907)

Да наставляваш или, което е сѐ едно, да учиш в училището, значи да казваш другиму онова, което знаеш сам да му обясняваш, за да разумеє и да узнає ползата от него; да кажа накъсо: да му показваш как, разбира са, че ако е сичкото това така, то от учителят се изисква твърде много, ако желаеме да извърши тоя задатък както трябва.

Първото свойство, без което учителят не може, е да обича положението си, т.е. да му е драго да учи децата или да му е най-обична оная част от денят, която преминува между децата. Следователно, ако на някой учител е тежко, когато са намира в училището; ако той чека да избие часът, та да излезе из училището; ако му са виждат дълги часовете, догде е в клас, – в такъв случай тоя учител никога не ще да учи добре учениците си. Това нехайство ще бъде смъртоносно за техният дух; а неговата зловолност и немарение ще да преминат и на учениците му. А ако учителят обича учителствуванието, то ще да му е драго да дава на децата почти секи ден по-нови, по-нужни знания, и никакви затруднения не щат да го остудат и спрат. Ако някой ученик са покаже непослушен, то той с голямо търпение и усърдие ще да са залови да го образуми. Нито мързелът, който е почти природен на децата в тая възраст, нито мъчното разумевање, което за зла чест е почти общо, нито палавщината, която е свойствена на децата през тези години, не ще могат да спрат или да уморат тоя

¹ В публикацията е запазен оригиналният правопис – бел. ред.

ЩО ТРЕБА ДА ПРАВИ ЕДИН УЧИТЕЛ...

учител, който обича това название. Подобен учител в тия затруднения види даже свои неприятели, които са старае да убие или да изкорени. Учител, който обича учителствуванието, ще да обича не само да учи, но и да учи добре. А за да изпълни своите нужни обязанности както трябва, той трябва да знае и сам онова, което желае да покаже другиму.

И така той треба отрано да пригответи за урокът си, който ще да предаде; той треба секи вечер или когато си почива, да обмишлява онова, което ще да поговори или да обяснява на учениците си. Треба да гледа да го разумяват децата и да са старае да бъде прост, защото най-големата обязаност на учителят е да заслужи вниманието на учениците си. Мнозина мислат, че могат да обучават децата добре, а действителността ни доказва, че твърде рядко се намират такива учители, които знаят това изкуство, защото май не е лесна работа да говориш и да учиш така ясно, щото да та разумяват невъзрастни деца.

И така, който иска да го разумяват децата, той требува да знае и по-пространо и по-дълбоко онова, което ще да им разказва; той треба да умее да съгласува, така да кажа, говорът и мисълта си с слабите понятия на детето. Повтарям, тоя учител ще да са старае секи ден и секи час да увеличава съкровището на знанията си, ще да преговаря онова, що е учил и най-после ще да чете нови книги, колкото може повече. С една дума, най-много той ще да са пази да не върхлети върху некая будалщина, т.е. той никога нема да помисли, че му не треба вече нищо. Като прочита различни книги, из ново ще да изучава онова, с което треба да работи всеки ден, следователно с сладкост ще чете добрите, сериозните и полезните писания.

Освен увеличението на знанието, това прочитание ще да му помага да си възвиси и да си разширочи погледът и ще да му даде сила за разсъждение и основност; а от сичко това и говорът му да се очисти и ще стане по-ясен и по-вразумителен. И така, длъжността на секи учител, който желае да бъде полезен на учениците, – длъжността му е, казвам, да са учи сам или да са учи дотогава, дорде е жив. Който пренебрегне тия напомнования, той не може да върши с полза службата си. Неговите знания от ден на ден ще да са смаляват; той ще зафане да са води по умът на тогова и оногова; А за тая негова слабост и учениците ще да го почитат твърде малко, защото ще да видят, че той от минута на минута е по-празен и по-невежествен. Дето ще се каже да са преговара онова, що са е учило, да разширяваш секи

ден знанията си и да четеш внимателно различни списания, т.е. да са стараеш и за своето развитие; това свойство е необходимо за всеки учител.

Да са обмислява и да са улеснява говорът и мислите според разумяването на ученикът е така също твърде потребно на всеки учител. Тук ще да приложат думите на един знаменит французки писател, които срещам в педагогическите поучения на Г. М. Миличевича, по които са и ръководата в тая статия. Тоя учен мъж говори: „Онова, което са знае добре, ясно са и разказва. Думите, които ти са нужни за изложение на мислите ти, лесно ти идат на умът.“

Но като казвам, че учителят трябва да говори според проумяването на детето, аз не разумявам, че и той трябва да говори детински. Не, който иска да разумяват децата, той трябва да говори просто, природно и точно; да не зема днес една дума в един смисъл, а утре в други, защото това бърка на децата и им пречи да напредват. Трябва строго да са внимава.

За да вярват децата на учителят си, той трябва да бъде искрен, но не претворно, защото да не мислите, че децата не разпознават притворството от искреността, т.е. той трябва да им са покаже, че обича учителската работа и че е по-силен в знанията си от оние хора, които учениците познават. Наставлението, което са дава на децата, не трябва да бъде грозно или мъртво, ако мога да са изразя така, но напротив – да бъде чисто и пълно с живост. Тоя учител, който иска и умее да застави децата да са ползват от знанията си, ще да ги накара и да извършват сичко, щото им заръчат родителите им и ще да ги накара например да смятат по нещо дома си, да напишат, да измерят нещо и т.п. Такъв учител би вдъхнал любов към училището и към учението не само в сърцата на децата, но и на родителите им. Такова училище и такава наука би била полезна и приела би са драговошно и доверливо.

Руссе, 15 8)врия [октомври]1874.

Текста подбрана и подготвена за публикация Владимир Игнатов

„УЧИЛИЩЕ“ излиза два пѣти на мѣсяца, съ една притурка. Годишната цѣна, урѣдѣната, е гр. 25, а безъ притурката едно сребърно меджидѣе. За друга царѣйна, отъжнѣ нашенско, ер. 8, или двѣ рубли. Писма, дѣйски и спомоществованията са испращатъ право до уредничеството, или до книжарницата на Г-да Хр. Г. Дановъ и С-ѣе въ Русчукъ и въ Гюргево до Г-на Никола Драгановъ въ ромѣнската гимназия

Издателъ - Стопанъ Р. И. Бажковъ.

ЩО ТРЕБА ДА ПРАВИ ЕДИНЪ УЧИТЕЛЪ, ЗА ДА ПОЛЗУВА УЧЕНИЦИТЕ СИ СЪ СВОИ ТЕ НАСТАВЛЕНИЯ.

Да наставлявашъ или, което е едно, да учишъ въ училището, значи да казвашъ другому онова, което знаешъ самъ да му обяснявашъ, за да разумѣе и да узнае ползата отъ него; да кажа накжсо: „да му показвашъ какъ, разбира са, че ако е сичкото това така, то отъ учителѣтъ са изискава твърде много, ако желаеме да извѣрши тоя задатакъ както трѣбува.

Първото свойство, безъ което учителѣтъ не може, е да обича положението си, т. е. да му е драго да учи дѣцата или да му е най-обична оная частъ отъ денѣтъ която прѣминува мѣжду дѣцата. Слѣдователно, ако на нѣкой учителъ е тѣжко когато са намира въ училището; ако той противъ волята си з хваща предаванията си; ако той чѣка да избѣе часѣтъ, та да излѣзе изъ училището; ако му са виждатъ дълги часовѣтъ, догдѣ е въ класъ, — въ такъвъ случаи тоя учителъ никога не ще да учи добръ учениците си. Това нехайство ще бѣде смъртоносно за тѣхпниятъ духъ; а неговата зловолность и немарение ще да преминатъ и на учениците му. А ако учителѣтъ обича учителствованието, то ще да му е драго да дава на дѣцата почти сѣки денъ по-нови по-нужни знания, и ни-

какви затруднения не щатъ да го остудатъ и спратъ. Ако нѣкой ученикъ са покаже непослушенъ, то той съ голѣмо тѣрпение и усърдие ще да са залови да го образуми. Нито мѣрзаетъ, който е почти природенъ на дѣцата въ тая възраст, нито мѣлното разумѣние, което за зла честь е почти общо, нито палавщината, която е свойствена на дѣцата прѣзъ тѣзи години, не ще могатъ да спратъ или да уморатъ тоя учителъ, който обича това название. Подобенъ учителъ въ тия затруднения види даже свои неприятелѣ, които са старае да убие или да искорѣни. Учителъ, който обича учителствованието, ще да обича не само да учи, но и да учи добръ. А за да изпълни своите нужни обязанности както трѣба, той трѣба да знае и самъ онова, което желае да покаже другиму. И така той трѣба отъ рано да да приготви за урокѣтъ си, който ще да прѣдаде; той трѣба сѣки вечеръ или когато си почива, да обмислява онова което ще да поговори или да обяснява на учениците си. Трѣба да глѣда да го разумѣватъ дѣцата и да са старае да бѣде простъ, защото най-голѣмата обязанность на учителѣтъ е да заслужи вниманието на учениците си. Мнозина мислятъ, че могатъ да обучаватъ дѣцата добръ, а дѣйствиелността ни доказва, че твърде рѣдко са намиратъ такива учители, които знаятъ това искусство, защото май не